

OTOİMMÜN BÜLLÖZ HASTALIKLAR ÇALIŞMA GRUBU COVID-19 DÖNEMİNDE HASTALARIMIZ VE AİLELERİNİ DESTEKLİYOR VE AŞAĞIDAKİ ÖNERİLERDE BULUNUYOR

Aşağıdaki Genel Öneriler Avrupa Romatizmal Hastalıklar Birliği (EULAR) tarafından hazırlanan verilerden düzenlenmiştir.

(www.eular.org/eular_guidance_for_patients_covid19_outbreak.cfm)

Sizin, ailenizin ve arkadaşlarınızın sağlığını korumaya yardımcı olabilecek basit önlemler:

- Ellerinizi düzenli olarak alkol bazlı ürünler ya da sabun ve su ile en az 20 saniye süre ile yıkayınız. Bu temizleme işlemi sonrasında ellerinizi mutlaka kurulayınız.
- Yüzünüze dokunmamaya özen gösteriniz.
- Dirsek içine ya da peçeteye öksürünüz ve hapşırınız.
- Kullanıp atılan mendil ve peçeteler tercih ediniz.
- Eğer aşağıda belirtilen bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaçlardan birini kullanıyorsanız; evinizden dışarı çıktığınızda, öksürme veya hapşırma esnasında ve yerel/ulusal yönetimlerinizin önerdiği durumlarda maske takınız. Maske virüs geçişini tamamen önleyemez ama azaltabilir ve yüzünüze dokunmamanız açısından uyarıcı olur. Maskenin takılması ve atılması yönergelerinin ayrıntılarına Sağlık Bakanlığının aşağıda belirtilen web sitesinden ulaşabilirsiniz: https://covid19.saglik.gov.tr/?gclid=Cj0KCQiA9P__BRC0ARIsAEZ6irgb6wZgYBx5xkr7Xffa93gYKBPQUTEskDGxUZ4Z5hkDNejs5yaajCoaAs3AEALw_wcB
- Sosyal mesafe kurallarına uyunuz.
- El sıkışmadan ve sarılmadan selamlaşınız.
- Kalabalık toplu taşıma araçlarını kullanmayınız.
- Özellikle solunum yolu hastalıkları bulgusu olan ziyaretçileri evinize kabul etmeyiniz.
- Ateş, öksürük, burun akıntısı gibi solunum yolu enfeksiyonu gelişir gelişmez doktorunuz ile iletişime (mümkünse öncelikle telefon veya interneti tercih ediniz) geçiniz.
- Zorunluluk olmadıkça seyahat etmeyiniz.
- Aşağıda belirtilen bağışıklık sistemini baskılayan ilaçlardan birini kullanırken mümkün olduğunca yakın aile fertleri dışındaki bireyler ile iletişimi sınırlandırınız.

Otoimmün büllöz hastalığı olan bireylerde COVID-19 hastalığına neden olan SARS-CoV-2 virüsü ile enfekte olma riskinde artış henüz gösterilmemiş olmakla birlikte otoimmün hastalığın bağışıklık sistemini baskılaması özelliği nedeni ile muhtemel artmış risk olabilir. Aşağıda yer alan risk faktörlerine sahip bireylerde SARS-CoV2 ile enfekte olma ve daha ciddi hastalık bulguları geliştirme riski

mevcuttur:

- ✓ Tansiyon yüksekliği ve kalp damar hastalığı
- ✓ Őeker hastalığı
- ✓ Böbrek yetmezliği
- ✓ Solunum güçlüğü
- ✓ Akciğer yüksek tansiyonu
- ✓ Ciddi ŐiŐmanlık
- ✓ İleri yaş (70 yaş st)
- ✓ Bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaç kullanımı
 - Ritüksimab (son 1 yıl içinde)
 - Azatiopürin
 - Mikofenolat mofetil
 - Mikofenolik asit
 - Metotreksat
 - Siklosporin
 - Siklofosfamid
 - Kortikosteroid (10 mg/gün'den yüksek doz prednizolon)

Otoimmün büllöz hastalıkların kötüleŐmesini önleyen vücut direncini azaltan ilaçları kullanmayı bırakırsanız hastalığınızda alevlenme gözlenebilir. Bu nedenle **Doktorunuz belirtmedikçe ilaçlarınızı kesmenizi ya da bırakmanızı önermiyoruz.**

Son zamanlarda edinilen gözlemler göstermiŐtir ki diğer otoimmün hastalıklar nedeniyle kullanılan vücut direncini azaltan ilaçlar COVID-19 hastalığının daha Şiddetli seyretmesini sağlamaz. Buna karşın, pemfigus hastalarında elde edilen veriler göstermiŐtir ki ritüksimab kullanımı ve 10 mg'dan yüksek dozda prednizolon alımı hastalığın Şiddetli seyretmesine neden olur. Bu nedenle, pandemi esnasında hastalık tekrarının önlenmesi açısından ritüksimab uygulanması önerilmez.

Eğer ateş ve inatçı öksürük bulgularınız olursa, koronavirüs (COVID-19) açısından test yaptırmanız gerekebilir. Bu konuda ulusal sağlık otoritelerinizin belirlediği önerilerine göre hareket ediniz.

Yapılan testler sonucunda eğer COVID-19 pozitif iseniz, bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaçların geçici süre bırakılması açısından lütfen doktorunuz ile iletişime geçiniz.

Ayrıca, kullandığımız kortizon haplarının dozu da azaltılabilir. Bu karar, doktorunuz tarafından hastalığınızın Őiddeti, geçmiŐ hastalık hikayeniz, eŐlik eden hastalıklarınız, yaŐınız ve COVID-19 hastalığınızın Őiddeti gibi bir çok unsur bir arada değerlendirilerek verilecektir. Halihazırda bağışıklık sistemini baskılayıcı ilaçların ve kortizon haplarının dozu ve ya kesilmesinin nasıl

olması gerektiğini gösteren genel bir kılavuz mevcut değildir. Bu karar sizin COVID-19 hastalığını tedavi eden doktorunuz ve dermatolog doktorunuzun yakın iş birliği ile verilecek bir karardır.

Otoimmün büllöz hastalıkları tedavisinde kullanılan ve aşağıda belirtilen ilaçlar sizin COVID-19 riskinizi artırmamaktadır:

- ✓ Dapson
- ✓ Sulfapiridine
- ✓ Antibiyotikler (doksisiklin, tetrasiklin)
- ✓ Antihistaminikler (kaşıntı hapları)

Şu ana kadar COVID-19'a özel bir deri bulgusu bildirilmemiş olmakla birlikte bu grup hastalarda gözlemlenmiş deri bulguları; purpura, eritema multiforme, eritema nodozum, donma yanığı ve morlukları benzeri döküntüler, ürtikeryal, suçiçeği benzeri döküntü ve özellikle yüzü etkileyen döküntüler bildirilmiştir. Sıklıkla hastalığa özel olmayan bu deri bulgularının oranı Çin'de %5 olarak saptanırken İtalya'da bu oran hastane yatışı olan COVID-19 hastalarında %20'ye ulaşmaktadır.

Bu arada henüz yapılmamışsa grip (inflüzenza) ve pnömokok gibi önerilen **aşılannnamların tamamlanması** da uygun olacaktır.

COVID-19 enfeksiyonuna karşı aşılama

COVID-19 enfeksiyonuna karşı çok sayıda aşı çalışması yürütülmektedir. Çok sayıda aşı çalışması devam etmekle birlikte bazı aşılannnamların belli yaş gruplarında uygulanmasına başlanmıştır. Şu ana kadar Avrupa İlaç Ajansı (EMA) tarafından onay alan iki aşı (**Biontech/Pfizer** ve **Moderna**) ve Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından önerilen aşı (**CoronaVac**) bu amaçla kullanılmaktadır. Avrupa İlaç Ajansı tarafından her iki aşı da koronavirüse karşı bağışıklık oluşmasını ve virüsün insan hücrelerine girişinde rol oynayan proteinin (S protein) üretimini sağlayan genetik materyali hedef alır. Sağlık Bakanlığımız tarafından onaylanan aşı ise koronavirüslerinin bazı kimyasal maddeler ile zayıflatılması ile elde edilmiştir. Virüsün vücutta çoğalması engellenirken ona karşı antikor gelişimi uyarılır. Aşı yapıldıktan sonra koronavirüs ile karşılaşılması durumunda virüse karşı daha hızlı antikor üretimi sağlanır ve böylece hastalık belirtileri ya gelişmez ya da hafif belirtiler oluşur.

Otoimmün büllöz hastalıklar gibi vücut direncini düşüren ilaçlar kullannnamlar da bu aşılannnamlar uygulanabilir. Aşılannnamlar, bağışıklık sistemini baskılayan ilaçların kullanılmadığı dönemde daha etkili olduğundan, tercihen vücut direncini düşüren ilaç başlanmadan önce yapılmalıdır. Bağışıklık sistemini düşüren ilaçların kesilmesi hastalığın alevlenmesine neden olduğundan aşılama öncesi bu ilaçların azaltılması veya kesilmesi tavsiye edilmez. Ritüksimab tedavisi alan hastalarda 3 aylık süre boyunca aşılannnamların etkinliği azaldığından 3 aylık süre sonunda uygulanması önerilir.

Aşılannış kişiler coronavirüse karşı korunmasına karşın başkalarına virüsü taşıyabilirler. Bu nedenle yukarıda belirtilen temas ve temizlik kurallarına uymaya devam edilmelidir.

COVID-19 hastalığı bilgilerimiz her geçen zamanda artmakta, gözlem ve çalışmalar sonrası önerilerimiz güncellenmektedir.

ÖZET

EADV otoimmün büllöz hastalıklar çalışma grubunun önerileri:

❖ Yerel ve Ulusal sağlık otoritelerinin güncel önerilerini takip ediniz.

❖ Yukarıda önerilen basit önlemleri ihmal etmeyiniz.

❖ Hastalığınızın alevlenmesi COVID-19'dan daha şiddetli seyredebileceğinden dolayı kendiniz ilaçlarınızı azaltmayınız ya da bırakmayınız.

❖ COVID-19 hastalığı gelişmesi durumunda doktorlarınız ile yakın işbirliğinde olunuz.

❖ Otoimmün büllöz hastalıklar çalışma grubu COVID-19 aşılardan biri ile aşılannmayı önerir.